

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 stycznia 2016 r.

Pozycja 54

POSTANOWIENIE z dnia 3 września 2015 r. Sygn. akt Ts 3/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mirosław Granat,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.F.
w sprawie zgodności:

art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88,
poz. 553, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 2 stycznia 2015 r. skarżąca kwestionuje zgodność z art. 45 ust. 1 Konstytucji art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.; dalej: k.k.) w zakresie, w jakim przepis ten nie przewiduje możliwości, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, odstąpienia przez sąd od zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, w sytuacji gdy wobec skazanego ponownie orzeczono niewielką karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Skarga konstytucyjna została wniesiona na podstawie następującego stanu faktycznego. Sąd Okręgowy w B. postanowieniem z maja 2014 r. zarządził wykonanie warunkowo zawieszanej kary 4 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec skarżącej wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z kwietnia 2011 r. Uzasadnieniem dla zarządzenia wykonania kary było skazanie skarżącej wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z listopada 2013 r. na karę jednego miesiąca bezwzględnego pozbawienia wolności. Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem z lipca 2014 r. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w B. z maja 2014 r.

Z zarządzeniem wykonania orzeczonej wobec skarżącej kary pozbawienia wolności wiąże ona naruszenie prawa do sądu. Orzeczenie to zostało bowiem wydane na podstawie zaskarżonej regulacji, która przewiduje obligatoryjne zarządzenie wykonania kary nawet wówczas, gdy przemawiają przeciwko temu szczególne względy. Zdaniem skarżącej, sąd – podejmując decyzję o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności – nie uwzględnił okoliczności korzystnych dla skarżącej, a pominiętych całkowicie przez sąd z uwagi na treść art. 75 § 1 k.k. Takie normatywne ograniczenie sądu orzekającego w sprawie sprowadza go – w ocenie skarżącej – do roli „automatycznego notariusza”, co wydaje się naruszać normę z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Aby wykazać naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji, skarżąca odwołała się także do uzasadnienia wyroku TK z 17 lipca 2013 r. (SK 9/10, OTK ZU nr 6/A/2013, poz. 79), w którym Trybunał stwierdził, że sąd wykonawczy powinien mieć możliwość badania, czy istnieją powody do zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej wobec osoby powtórnie skazanej na karę pozbawienia wolności. Procedura zgodna z art. 45 ust. 1 Konstytucji nie może bowiem ograniczać roli sądu wykonawczego do podejmowania decyzji formalnych; takie ograniczenia stanowią sprzeczną z art. 45 ust. 1 Konstytucji ingerencję w niezależność sądu.

Zdaniem skarżącej jej sytuacja oraz sytuacja skarżącego, w sprawie skargi którego Trybunał wydał orzeczenie (SK 9/10), są podobne. Wobec obu osób orzekano w przedmiocie zarządzenia wykonania kary 4 lat pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej, zaś w okresie próby zostały one skazane na karę pozbawienia wolności w wysokości: miesiąca – skarżąca, jednego roku – skarżący (ale w tym ostatnim przypadku karę tę warunkowo zawieszono). W przekonaniu skarżącej powyższe ustalenia uzasadniają przyjęcie stanowiska, że w obu przypadkach sąd powinien mieć możliwość niezarządzenia wykonania zawieszanej uprzednio kary pozbawienia wolności, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy.

In fine skargi skarżąca wniosła o wydanie postanowienia tymczasowego „wstrzymującego postanowienie Sądu Okręgowego w B. z maja 2014 r.”.

Zarządzeniem z 15 stycznia 2015 r. Trybunał Konstytucyjny wezwał skarżącą do uzupełnienia braku wniesionej skargi przez dokładne określenie sposobu, w jaki doszło do naruszenia prawa do sądu w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną.

W piśmie procesowym nadesłanym w celu uzupełnienia braku skarżąca wskazała, że naruszenie prawa do sądu wynikało z tego, że sąd nie miał możliwości procesowego badania i nie uwzględnił – w okolicznościach sprawy skarżącej i przy domniemaniu orzekania kar wolnościowych – że istnieją powody do zaniechania zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, wcześniej warunkowo zawieszanej wobec osoby powtórnie skazanej na karę pozbawienia wolności za czyn błahy. Za odstępianiem od zarządzenia przemawiać miały: dotychczasowe prawidłowe zachowanie skarżącej i pozytywna prognoza kryminologiczna.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest środkiem ochrony indywidualnych praw i wolności o charakterze podmiotowym. Jej rozpoznanie zostało uzależnione od spełnienia licznych warunków wynikających bezpośrednio z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w ustawie z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji warunkiem merytorycznego rozpatrzenia skargi konstytucyjnej jest naruszenie przysługującego skarżącemu konstytucyjnego prawa podmiotowego lub konstytucyjnej wolności wskutek wydania rozstrzygnięcia na podstawie kwestionowanej regulacji. Podkreślić przy tym należy, że skarga konstytucyjna w polskim porządku nie ma charakteru *actio popularis*, umożliwiającej kwestionowanie konstytucyjności dowolnej normy generalno-abstrakcyjnej w porządku prawnym. Wydanie określonego orzeczenia odnoszącego się do praw lub wolności konstytucyjnych może więc stanowić podstawę do zaskarżenia do Trybunału Konstytucyjnego przepisu, na podstawie którego wydano to orzeczenie, tylko w takim aspekcie jego konstytucyjności, w którym przepis ten miał znaczenie dla konkretnego rozstrzygnięcia o prawach lub wolnościach skarżącego. W swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny podnosi, że omawiana przesłanka oznacza konieczność uprawdopodobnienia przez skarżącego nie tylko tego, że na skutek wydania ostatecznego rozstrzygnięcia doszło do naruszenia przysługującego mu konstytucyjnego prawa podmiotowego lub konstytucyjnej wolności, ale także tego, że naruszenie to wynikało z niekonstytucyjnego brzmienia zaskarżonego przepisu.

Skarżąca naruszenie prawa do sądu wiąże z niemożnością uwzględnienia przez sąd szczególnych okoliczności sprawy przy wydawaniu zarządzenia o wykonaniu dotychczas warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności. Pomimo wezwania zarządzeniem Trybunału Konstytucyjnego do wykazania, w jaki sposób doszło do naruszenia prawa do sądu w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną, skarżąca nie wskazała na to, jakie to szczególne względy miałyby w jej przypadku uzasadniać odstąpienie od zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej. Ogólnikowe twierdzenia skarżącej zawarte w piśmie procesowym nie znajdują potwierdzenia w wydanych w jej sprawie rozstrzygnięciach, a przede wszystkim w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. z lipca 2014 r. Co warte zauważenia, sąd ten przychylił się do stanowiska zawartego w orzeczeniu Trybunału wydanego w sprawie o sygn. SK 9/10, który przyjął, że konieczność kontroli sądowej powinna dotyczyć takiej sytuacji, w której sąd w kolejnej sprawie ponownie orzekł warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności, pomimo tego, że sprawca ponownie popełnił podobne przestępstwo umyślne. Orzekający w sprawie skarżącej sąd jednoznacznie przy tym stwierdził, że taka sytuacja nie ma miejsca w sprawie skarżącej, skoro sąd orzekł karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, a tym samym nie przyjął istnienia postawionej pierwotnie – przez Sąd Okręgowy w B. w wyroku z kwietnia 2011 r. – wobec skazanej pozytywnej prognozy kryminologiczno-społecznej. Ponadto Sąd Apelacyjny wskazał, że popełnione przez skarżącą przestępstwo stanowi rażące naruszenie porządku prawnego, które skutkować mogło zarządzeniem wykonania orzeczonej wobec niej uprzednio kary na podstawie art. 75 § 2 k.k.

W przekonaniu skarżącej zasadność wysuniętych zarzutów naruszenia przez zaskarżony art. 75 § 1 k.k. prawa do sądu potwierdzić ma pogląd TK wyrażony w uzasadnieniu wyroku z 17 lipca 2013 r. (SK 9/10), zgodnie z którym sąd wykonawczy powinien mieć możliwość badania, czy istnieją powody do zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej wobec osoby powtórnie skazanej na karę pozbawienia wolności. Należy jednak zauważyć, że Trybunał Konstytucyjny w cytowanym w skardze orzeczeniu jednoznacznie odniósł swoje stanowisko jedynie do sytuacji, gdy w kolejnej sprawie karnej sąd prawomocnie warunkowo zawiesił wykonanie kary pozbawienia wolności, ale zachodzą wskazane przez skazanego i stwierdzone przez ten sąd szczególne okoliczności charakteryzujące jego prognozę kryminologiczną, które świadczą o tym, że zarządzenie wykonania kary byłoby decyzją niemieszczącą się w kategoriach *ultima ratio*. Sam fakt powtórnego skazania na karę pozbawienia wolności nie oznacza jeszcze zatem powstania konieczności ustalenia, że w rzeczywistości istnieją powody do zarządzenia wykonania kary.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że sprowadzenie sądu orzekającego w sprawie do roli – jak określa to skarżąca – „automatycznego notariusza” nie w każdym przypadku powoduje naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny uznał przecież, że nawet w sytuacji, w której wobec sprawcy w dalszym ciągu przyjmuje się pozytywną prognozę kryminologiczną (wymierzona kara pozbawienia wolności została ponownie warunkowo zawieszona), obligatoryjne zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności jest zgodne z art. 45 ust. 1 Konstytucji, jeżeli za odstąpieniem od zarządzenia nie przemawiają szczególne względy.

W tym kontekście wyraźnie widać, że nieuprawnione jest porównywanie sytuacji skarżącej z sytuacją skarżącego, który wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego ze skargą rozpoznaną merytorycznie pod sygn. SK 9/10. Wykonanie orzeczonej wobec tego skarżącego kary pozbawienia wolności zostało warunkowo zawieszone (co oznacza, że przyjęto istnienie pozytywnej prognozy kryminologicznej), podczas gdy wymierzona skarżącej kara pozbawienia wolności – pomimo tego, że orzeczona w minimalnej wysokości przewidzianej w k.k. (tj. 1 miesiąca) – została przekazana do wykonania. Oznacza to, że zdaniem sądu orzekającego w sprawie warunkowe zawieszenie tej kary nie było wystarczające do osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa.

W związku z powyższym, na podstawie art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 i art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Ponadto Trybunał stwierdza, że ze względu na odmowę nadania dalszego biegu rozpatrywanej skardze konstytucyjnej wniosek o wydanie postanowienia tymczasowego wstrzymującego wykonanie orzeczenia Sądu Okręgowego w B. z maja 2014 r. nie może zostać pozytywnie rozpatrzony.